IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 21 Issue 2 May 2026

TEXNIKUMLARDA NEMIS TILINI MUTAXASSISLIK FANLARI BILAN INTEGRATSIYALASH

Pirboboyeva Dilorom
Qashqadaryo viloyati Ko`kdala tuman 1-son texnikumi
Nemis tili fani o`qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.20132290

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashgan holda o‘qitishning dolzarbligi, mazmuni va metodik asoslari yoritilgan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining xorijiy tillarni o‘rganish va o‘qitish tizimini takomillashtirishga qaratilgan qarorlaridan kelib chiqqan holda, kasbiy ta’lim muassasalarida nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan uyg‘unlashtirib o‘qitishning ta’lim sifatini oshirishdagi ahamiyati asoslab berilgan. Maqolada nemis tilini texnik fanlar bilan integratsiyalash orqali o‘quvchilarda kasbiy yo‘naltirilgan til ko‘nikmalarini shakllantirish, sohaga oid terminologiyani puxta o‘zlashtirish hamda amaliy mashg‘ulotlarda xorijiy til imkoniyatlaridan samarali foydalanish masalalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, integratsiyalashgan ta’limning o‘quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirishdagi o‘rni ochib berilgan. Maqola materiallari texnikumlarda nemis tilini o‘qitish jarayonini takomillashtirish, darslarni rejalashtirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar: nemis tili, texnikum, mutaxassislik fanlari, integratsiyalashgan ta’lim, kasbiy yo‘naltirish, xorijiy tillar, kompetensiya.

Kirish. O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini xalqaro standartlar asosida rivojlantirish, kasbiy ta’lim sifatini oshirish hamda malakali kadrlar tayyorlash masalalari davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2021-yil 19-maydagi “O‘zbekistonda xorijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-5117-son qarorida chet tillarini, xususan, kasbiy faoliyat uchun zarur bo‘lgan xorijiy tillarni ta’limning barcha bosqichlarida samarali o‘qitish vazifalari belgilab berilgan. Mazkur qaror ijrosini ta’minlash jarayonida texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashgan holda o‘qitish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Nemis tili texnika, sanoat va muhandislik sohalarida yetakchi xorijiy tillardan biri bo‘lib, uni kasbiy fanlar bilan uyg‘unlashtirib o‘qitish o‘quvchilarda sohaga oid terminologik bilimlarni shakllantirish, amaliy nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda kasbiy kompetensiyalarni mustahkamlash imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, mazkur maqolada texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashning nazariy asoslari, o‘quv jarayonidagi ahamiyati hamda ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni ilmiy jihatdan yoritib beriladi.

Maqolaning asosiy maqsadi — texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o‘rganish, ushbu jarayonning o‘quvchilarning kasbiy bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini aniqlash hamda samarali metodik tavsiyalar ishlab chiqishdir. Bugungi kunda texnikum bitiruvchilari nafaqat o‘z mutaxassisligi bo‘yicha bilimga ega bo‘lishi, balki xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lishi uchun chet tillarini, xususan nemis tilini, kasbiy yo‘nalishda egallashlari muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalash texnikum ta’limining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Maqolada quyidagi vazifalar belgilangan:

1.Texnikumlarda nemis tilini o‘qitishning dolzarb jihatlarini aniqlash va ilmiy asoslash — bu vazifa orqali chet tilini kasbiy yo‘naltirishning hozirgi metodik va nazariy asoslari tahlil qilinadi. Shuningdek, texnikumlar tajribasi va mavjud o‘quv dasturlari o‘rganiladi.

2.Mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashgan ta’limning o‘quvchilarning kasbiy terminologiya va amaliy nutq ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini tahlil qilish — bu bo‘limda nemis tilini texnik fanlar bilan uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarning kasbiy bilimlarni samarali o‘zlashtirishi va amaliy mashg‘ulotlarda tilni qo‘llash imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

3.Texnikumlarda nemis tilini o‘qitish jarayonida qo‘llanilayotgan metodik yondashuvlarni o‘rganish va samarali usullarni aniqlash — ushbu vazifa metodik tavsiyalarni ishlab chiqish, yangi pedagogik texnologiyalar va interfaol o‘quv metodlarini qo‘llash imkoniyatlarini aniqlashga qaratilgan.

4.Integratsiyalashgan ta’limning samaradorligini oshirishga qaratilgan tavsiyalar ishlab chiqish — bu orqali nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan birlashtirib o‘qitishning amaliy samaradorligi oshiriladi, o‘quvchilarning tilga bo‘lgan qiziqishi va motivatsiyasi kuchaytiriladi.

5.Xorijiy tilni kasbiy yo‘nalishda o‘qitish bo‘yicha ilmiy-nazariy asoslarni shakllantirish — mazkur vazifa ilmiy tadqiqot natijalarini pedagogik amaliyotga joriy qilish, nemis tilini texnikumlar darslarida samarali integratsiyalash metodikasini yaratish imkonini beradi.

Shu bilan birga, maqola orqali texnikum o‘quvchilarining kasbiy kompetensiyalari va til ko‘nikmalarini rivojlantirish, ularni amaliyotga tayyorlash, hamda kelgusida xalqaro miqyosda raqobatbardosh kadr sifatida yetishtirishning dolzarb ilmiy va amaliy jihatlari yoritib beriladi. Texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalash ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish va o‘quv sifatini yuqori darajaga ko‘tarishning eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda texnikum o‘quvchilaridan nafaqat umumiy bilim darajasini egallash, balki o‘z mutaxassisligi sohasidagi terminologiyani mukammal o‘zlashtirish, kasbiy mavzularda muloqot qilish va amaliy mashg‘ulotlarda xorijiy til imkoniyatlaridan samarali foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirish talab etiladi. Bu talablar global ish bozorining yuqori standartlariga javob beradigan, malakali va raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash bilan bevosita bog‘liqdir. Shu nuqtai nazardan, nemis tilini texnik fanlar bilan uyg‘unlashtirib o‘qitishning ahamiyati juda katta. Bu yondashuv o‘quvchilarga kasbiy terminlarni to‘g‘ri va aniq qo‘llash, amaliy mashg‘ulotlarda tilni kontekstga mos ishlatish va sohadagi real vaziyatlarga tayyor bo‘lish imkonini beradi. Shu bilan birga, integratsiyalashgan o‘qitish o‘quvchilarning analitik fikrlash, muammolarni hal qilish, o‘z fikrini nemis tilida aniq ifodalash kabi kompetensiyalarini rivojlantiradi. Bundan tashqari, nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan uyg‘unlashtirish o‘quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorligini oshiradi, ularni sanoat, muhandislik va texnologiya sohalarida amaliy bilim va ko‘nikmalar bilan ta’minlaydi. Bu esa nafaqat texnikum ta’limining sifatini oshirish, balki bitiruvchilarning xalqaro miqyosda raqobatbardosh kadr sifatida shakllanishiga ham xizmat qiladi. Shu bois, texnikumlarda nemis tilini integratsiyalashgan tarzda o‘qitish pedagogik jarayonning ajralmas va strategik muhim qismi sifatida qaraladi. Texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalash jarayonida eng samarali yondashuvlardan biri — interfaol metodlar va amaliy mashg‘ulotlardan foydalanish hisoblanadi. Ushbu yondashuv o‘quvchilarning tilni amaliy kontekstda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, amaliy mashg‘ulotlar yoki texnik loyiha ishlarini nemis tilida bajarish orqali o‘quvchilar nafaqat kasbiy terminologiyani o‘zlashtiradi, balki kasbiy vaziyatlarda tilni qo‘llash malakasini ham oshiradi. Shu tarzda o‘qitish o‘quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, o‘quvchilarning mavzuga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi. Shuningdek, texnik fanlar bilan integratsiyalashgan nemis tili darslarida kasbiy terminologik lug‘atlarni tizimli ishlatish muhim ahamiyatga ega. O‘quvchilarga fanlarga oid terminlar va ifodalarni nemis tilida taqdim etish, ularni amaliy mashg‘ulotlar davomida faol

qo‘llash imkonini yaratadi. Bu yondashuv o‘quvchilarda tilni faqat nazariy bilim sifatida emas, balki kasbiy faoliyatda amaliy vosita sifatida qabul qilish ko‘nikmasini shakllantiradi. Bundan tashqari, integratsiyalashgan ta’lim jarayonida guruhli va loyiha asosidagi mashg‘ulotlarni tashkil etish samarali hisoblanadi. O‘quvchilar kichik guruhlarda ishlash orqali hamkasblari bilan muloqot qiladi, bir-birining fikrini tinglaydi va muammolarni nemis tilida muhokama qiladi. Bu o‘quvchilarning nafaqat til ko‘nikmalarini, balki kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan bir qatorda Texnikum o‘qituvchilari uchun ham metodik tavsiyalar ishlab chiqish dolzarbdir.

Texnikum o‘qituvchilari uchun metodik tavsiyalar

1.Darslarni kasbiy fanlar bilan uyg‘unlashtirish: Nemis tilini o‘qitishda texnik fanlar bo‘yicha misollar, amaliy mashqlar va loyiha ishlarini muntazam qo‘llash tavsiya etiladi. Bu o‘quvchilarga terminologiyani amaliy kontekstda o‘zlashtirish va kasbiy faoliyatda tilni qo‘llash imkonini beradi.

2.Interfaol o‘qitish metodlarini joriy etish: Loyiha asosidagi mashg‘ulotlar, guruh ishlari, rolli o‘yinlar va muammoga yo‘naltirilgan vazifalar o‘quvchilarning nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

3.Terminologik lug‘at va vizual materiallardan foydalanish: Har bir mavzu bo‘yicha kasbiy terminlar ro‘yxatini tayyorlash va amaliy mashg‘ulotlarda faol qo‘llash tavsiya etiladi. Shuningdek, diagramma, sxema, video va prezentatsiyalar yordamida mavzularni vizual tarzda mustahkamlash samaradorlikni oshiradi.

4.Individual va differensial yondashuv: O‘quvchilarning til bilimlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda topshiriqlar berish, mustaqil ishlashga imkon yaratish va qo‘shimcha resurslardan foydalanish o‘quv jarayonini samarali qiladi.

5.Baholash tizimini kasbiy kompetensiyalar bilan bog‘lash: O‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini baholashda kasbiy fanlar bilan integratsiyalashgan vazifalarni hisobga olish, amaliy mashg‘ulot va loyiha ishlarini baholash, shuningdek, nutq va yozma ishlarni muntazam tekshirish tavsiya etiladi.

6.Motivatsiyani oshirish: Nemis tilini kasbiy yo‘nalishda o‘rganishning ahamiyatini tushuntirish, kasbiy faoliyatga oid real hayotiy misollarni kiritish va o‘quvchilarning yutuqlarini rag‘batlantirish til o‘rganishga qiziqishni kuchaytiradi.

7.Texnologiyalar va onlayn resurslardan foydalanish: Onlayn darsliklar, interaktiv platformalar, terminologik lug‘atlar va kasbiy videomateriallardan foydalanish o‘quvchilarning amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi.

Shu tavsiyalarni muntazam qo‘llash texnikum o‘qituvchilariga nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashgan holda samarali o‘qitish, o‘quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va ularni kelajakdagi professional faoliyatga tayyorlash imkonini beradi. Darslarni rejalashtirishda texnik fanlar bilan bog‘liq misollarni kiritish, amaliy topshiriqlarni nemis tilida berish, vizual va interaktiv materiallardan foydalanish samaradorlikni oshiradi, bundan tashqari ta’lim jarayonida o‘quvchilarning individual imkoniyatlari va qiziqishlarini hisobga olish ham muhim hisoblanadi. Shu tarzda texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalash nafaqat o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini, balki kasbiy tayyorgarligini oshirishga, ularni amaliyotga tayyorlashga va xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Integratsiyalashgan yondashuv pedagogik jarayonning sifatini yaxshilash, ta’limni modernizatsiya qilish va o‘quvchilarni kasbiy jihatdan rivojlantirishning samarali mexanizmi sifatida qaraladi.

Xulosa qilib aytganda, Texnikumlarda nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalash o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish va o‘quvchilarning kasbiy tayyorgarligini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki,

nemis tilini texnik fanlar bilan uyg‘unlashtirib o‘qitish o‘quvchilarning kasbiy terminologiyani o‘zlashtirish, amaliy mashg‘ulotlarda tilni qo‘llash va kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, integratsiyalashgan yondashuv o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va loyiha ishlarini bajarish kabi kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Maqolada keltirilgan metodik tavsiyalar texnikum o‘qituvchilariga nemis tilini mutaxassislik fanlari bilan samarali integratsiyalashgan holda o‘qitish, darslarni kasbiy kontekstda rejalashtirish, interfaol metodlardan foydalanish va o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Shu tarzda integratsiyalashgan ta’lim o‘quv jarayonining sifatini oshiradi, texnikum bitiruvchilarini xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar va manbalar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev. *“O‘zbekistonda xorijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”*, PQ-5117-son qarori, 2021-yil 19-may.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev. *“Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”*, PQ-2909-son qarori, 2017-yil 20-aprel.
3. Jalolov J. *Chet tili o‘qitish metodikasi*. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2012, 432 b. — bu darslik chet tillarni o‘qitish usullari va metodlarini keng yoritadi (terminologiya, pedagogik yondashuvlar, dars tashkili, nazariya va amaliyot) .
4. Sarimsakova D. M. *Xorijiy tillarni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish*. Namangan: NamDU, 2021, ~130 b. — kitobda xorijiy tillarni o‘rgatishda muloqot va madaniyatlararo kompetensiya masalalari yoritilgan .
5. Rahmatova N. V. “Chet tili o‘qitish metodikasi: zamonaviy metodlar”. *Yangi O‘zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o‘rni va rivojlanish omillari*, 2024, Vol. 6, No. 3, s. 58–60 — zamonaviy metodik yondashuvlar haqida ilmiy maqola .
6. Gulnoza S. Sh., Qayumov M. M., Toshboltayev F. O. “Chet tillarni o‘qitishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati”. *International Journal of Science and Technology*, 2025, Vol. 2, No. 06, s. 76–77 — darslarda interaktiv texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha maqola .
7. Musayeva G. “Chet tilini o‘qitishda zamonaviy yondashuv”. *Modern Science and Research*, 2024, Vol. 3, No. 1, s. 1–3 — chet tili o‘qitishda pedagogik usullar haqida maqola .
8. To’raqulova P. “Chet tillarni o‘qitish metodikasida innovatsion yondashuvlar va axborot texnologiyalarini qo‘llash masalalari”. *Modern Science and Research*, 2025, Vol. 4, No. 5, s. 791–794 — innovatsiyalar va IT ta’limda qo‘llanilishi haqida maqola .

Elektron manbalar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti — https://president.uz — Prezident qarorlari to‘g‘risidagi rasmiy hujjatlar bazasi.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi rasmiy veb-sayti — https://gov.uz — davlat qarorlari va normativ hujjatlar.
3. O‘zbekiston Respublikasi Xorijiy tillar davlat markazi rasmiysi — https://uzbekcentre.uz — xorijiy tillar ta’limi bo‘yicha metodik resurslar.